

ADVIES

ADVIES betreffende
het Groenboek over de hervorming van het
gemeenschappelijk visserijbeleid

27 november 2009

Inleiding

Naar aanleiding van de lancering door de Europese Commissie van het Groenboek over de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid wenst de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) haar bijdrage in de discussie over de toekomst van de Belgisch/Vlaamse visserijsector en het huidige en toekomstige Vlaams en Europees visserijbeleid kenbaar te maken.

Om een globale en gezamenlijk reactie vanuit de SALV voor te bereiden, is de Technische Werkcommissie Visserij (TWV) van de SALV op 13 oktober 2009 bijeengekomen. Op basis van die bijeenkomst werd door het SALV-secretariaat een eerste ontwerp van advies opgemaakt. Deze versie werd de daaropvolgende weken verder verfijnd op basis van input bekomen van Emiel Brouckaert (Rederscentrale), Kris Vandecasteele (Vismijn Nieuwpoort) en Nathalie De Snijder (Natuurpunt). Telkens werd door het SALV-secretariaat een nieuwe bijgewerkte versie voorgelegd. Op 19 november 2009 werd een consensus bereikt tussen deze betrokkenen.

Op 23 november ontving het SALV-secretariaat voor het eerst reactie van Bond Beter Leefmilieu (BBL), plaatsvervangend lid voor Natuurpunt in deze TWV. Gegeven de timing die vooropgesteld was en het werkproces dat al ruim 1 maand liep, werd op 27/11/2009 in samenspraak met alle betrokkenen besloten dat BBL zich in dit advies zal onthouden en dat de versie van 19 november het definitieve advies wordt.

Het advies zoals binnen de Technische Werkcommissie Visserij vastgesteld werd aldus, met onthouding van de Bond Beter Leefmilieu, door de Raad tijdens de zitting van 27 november 2009 overgenomen en bekrachtigd.

Piet Vanthemsche
Voorzitter SALV

Emiel Brouckaert
Voorzitter TWV van de SALV

Situering

De Europese Commissie lanceerde op 23 april 2009 haar groenboek over de toekomst van het gemeenschappelijk visserijbeleid van de EU. In het groenboek worden de tekortkomingen van het bestaande beleid geanalyseerd en wordt de aanzet gegeven tot een brede openbare raadpleging over de vraag hoe deze tekortkomingen moeten worden aangepakt.

Visseren en andere belanghebbende partijen uit de sector, maar ook wetenschappers, het maatschappelijk middenveld en geïnteresseerde burgers krijgen de gelegenheid hun visie op de Europese visserij van de toekomst te geven.

Op het Groenboek kan nog tot eind 2009 gereageerd worden door zowel individuen, organisaties als lidstaten. In de eerste helft van 2010 zal de Commissie de resultaten samenvatten. Na verder overleg met de belanghebbende partijen zal de Commissie vervolgens een effectbeoordelingsverslag en een voorstel voor een nieuwe basisverordening opstellen. Dat voorstel kan dan begin 2011 aan het Europees Parlement en de Raad worden overgelegd, met het oog op de vaststelling ervan in 2012.

De bedoeling van de EC is om zo tot een modern, eenvoudig en duurzaam systeem voor het beheer van de visserij in de EU te komen dat tot ver in de eenentwintigste eeuw meegaat.

Het Groenboek dient dus gezien te worden als een eerste stap in een procedure waarbij wetgeving tot stand wordt gebracht. In grote lijnen omvat het groenboek:

- doelstellingen voor een visie voor het GVB tegen 2020;
- een analyse van het bestaande GVB;
- een oplijsting van de 5 structurele problemen van het GVB;
- suggesties voor verbeteringen van het beheer van de EU-visserij.

Aanpak

Op 13/10/2009 kreeg de Technische Werkcommissie Visserij (TWV) een toelichting van de heer Marc Welvaert van de dienst Zeevisserij van het departement LV. Bij deze toelichting van het Groenboek Visserij werd telkens een tipje van de sluier gelicht over het in ontwerp zijnde Belgische standpunt ter zake. Telkens werden er ook bemerkingen of aanvullingen vanuit de leden van de TWV gemaakt.

Het SALV-advies volgt de opbouw van het Groenboek Visserij dat uit twee grote luiken bestaat: een luik over de volgens de EC structurele tekortkomingen van het GVB en een luik over de verdere verbetering van het beheer van de EU-visserij. Het groenboek stelt bij deze luiken telkens heel wat open vragen waarop dit advies een antwoord wenst te formuleren.

Advies

1) Structurele tekortkomingen van het GVB

Het GVB analyseert 5 structurele tekortkomingen van het GVB: overcapaciteit, onduidelijke beleidsdoelstellingen, korte termijndenken bij besluitvorming, onvoldoende verantwoordelijkheid van de sector en gebrek aan naleving.

Overcapaciteit

Voor de Raad is de visserijsector nog steeds een economische sector. Reeds heel wat inspanningen tot afbouw van de capaciteit werden geleverd, in die mate dat een economische minimumdrempel van de Belgische vloot stilaan bereikt is. Een streven naar een duurzame visserij moet centraal staan, waarbij de economische pijler met de ecologische en sociale pijler in evenwicht moet zijn. Er is momenteel voornamelijk nood aan een verdere analyse van de visserijcapaciteit op lidstaatsniveau en per visgrond, waarbij socio-economische parameters in rekening gebracht worden. Verder dient ook de capaciteit per visserijtype te worden bekeken, ook op basis van de beschikbare visstocks (TAC's en quota) toegewezen aan de verschillende vloten. De definiëring van capaciteit dient een rechtstreeks verband te geven tussen capaciteit en visserij-inspanning.

Daarnaast dient onderzocht hoe en in welke mate diversificatie van een deel van de vloot bijkomende oplossingen kan genereren. Met name hoe verschillende types meer gerichte visserij de visserij-inspanning en capaciteit in evenwicht kunnen houden.

Beleidsmatige problemen

Het visserijbeleid dient als beleidsdoelstelling een duurzame visserij na te streven, waarbij de drie pijlers van duurzaamheid met elkaar in evenwicht zijn. De Raad erkent dan ook het belang van het streven naar gezonde visbestanden en ecologische stabiliteit, en stelt dat hierbij stevast economische en sociale overwegingen gepaard mee moeten gaan.

De Raad vindt dat decentralisatie van de bevoegdheden een goede basis is voor besluitvorming, met een actieve betrokkenheid van alle belanghebbenden. Regionale beheerseenheden, met vertegenwoordigers uit de visserij en uit de administratie van de betrokken lidstaten, dienen verantwoordelijkheid op te nemen om lange termijnplannen uit te werken en beheersbeslissingen te nemen. Momenteel is de afstand tussen de huidige adviesorganen (ACFA en RAC) en de actieve vissers te groot.

Handhaving en controle

Handhaving en controle wordt volgens de Raad best georganiseerd in samenspraak tussen overheid en sector. Hierbij is het aan de sector zelf om aan te tonen dat de eigen plannen voor een duurzaam en winstgevend beleid worden nageleefd en aan de overheid om dit te controleren. De Raad vindt dat een producentenorganisatie het ideale orgaan is om deze verantwoordelijkheid op te nemen. Een verplicht lidmaatschap van de producentenorganisatie is in deze context van belang. Producentenorganisaties zouden vanuit het beleid verder aangemoedigd kunnen worden.

In plaats van een nalevingscultuur te creëren op basis van een top-down approach, suggereert de Raad om te komen tot een scenario waarbij concrete doelstellingen voor elke visser worden opgelegd. De visser stelt maatregelen voor om tot het gewenste resultaat te komen, en deze dienen door de overheid gecontroleerd te worden.

Als de gemeenschapsfinanciering inderdaad zal afhangen van de kwaliteit van de controle, zou een puntensysteem een werkwijze kunnen zijn. Hierbij is het vooral belangrijk dat producenten/vissers niet benadeeld worden. De Raad verwijst hier naar het voorstel voor een verordening van de Europese Commissie tot vaststelling van een communautaire controleregeling die de naleving van de regels van het GVB moet garanderen (COM (2008) 718).

2) Verbeteringen aan het EU-visserijbeleid

Het Groenboek gaat aan de hand van open vragen bij een 9-tal topics in op mogelijke toekomstige verbeteringen aan het EU-visserijbeheer.

Bescherming kleinschalige kustvloten

Het is voor de Raad niet duidelijk hoe 'kleinschalige vloten' gedefinieerd zullen worden. Feit is dat de Belgische vloot al dusdanig afgebouwd is, dat een verdere inkrimping zou leiden tot het verdwijnen van de visserijsector in België. De Raad suggereert dat de definiëring best kan gebeuren volgens de geografische indeling en rekening houdend met de specifieke verschillen per kustgebied. Hierbij is het lokaal socio-economisch belang van de visserijsector en de eventuele lokale marktvoorziening veel belangrijker als criterium dan de kleinheid van schaal in de stricte zin van het woord.

EU-visserij optimaliseren

Het TAC-beheerssysteem, met quotabeheer op lidstaatsniveau dient volgens de Raad behouden te worden. Dit alles kan best gebeuren met een ondersteunend visserijinspanningssysteem. Belangrijk hierbij is het individueel afstemmen van quota en inspanning per vaartuig, op basis van type visserij, doelsoorten en visgronden als leidraad te hanteren. Het beheer wordt best geregionaliseerd en liefst op basis van markt-bevoorradingsgegevens. Tevens dient er zo veel als mogelijk flexibiliteit ingebouwd te worden voor overdracht zowel tussen vaartuigen als tussen regio's.

Relatieve stabiliteit en toegang tot de kustvisserij

Een behoud van de relatieve stabiliteit en huidige toegangsregels tot de territoriale wateren is gewenst. Een aanpassing van de historische basis voor de bepaling van verdeelsleutels wordt volgens de Raad wel mogelijk geacht.

Handel en markten

De visserijsector incasseert doorgaans maar een klein aandeel van de prijs die de consument in de winkel voor zijn vis betaalt. Bovendien staan de prijzen onder druk door de grote hoeveelheden vis die van buiten de EU wordt geïmporteerd, vis die niet stevast duurzaam gevangen werd.

Toch moet het mogelijk zijn om voor een deel van de productie een betere prijs te verkrijgen. Dit kan in de hand gewerkt worden door een ondersteuning vanuit de overheid voor promotie van lokale kwaliteitsproducten. Steun voor certificering en etikettering/traceerbaarheid wordt het best verleend op basis van doelstellingen per regio. Producentenorganisaties zijn hiervoor de uitgelezen partner. Tegelijkertijd en daarnaast dient er voldoende fyto-sanitaire controle te gebeuren op geïmporteerde visserijproducten.

Bovendien moeten volgende basisdoelstellingen blijvend nagestreefd worden: 1) een evenwicht tussen vraag en aanbod, 2) het stabiliseren van de prijzen waardoor een minimum inkomensgarantie gehandhaafd blijft en 3) het verbeteren algemene concurrentiële positie van de Europese vissersvloot op de wereldmarkt.

GVB en het maritiem beleid

De Raad meent dat de integratie van het GVB in het bredere maritiem beleid belangrijk is voor het welslagen van het doelstellingen van dat GVB. Integratie houdt verschillende aspecten in, het bereiken van de 'good environmental status' zoals bepaald in de 'Marine Strategy Framework', de visserijrechten in mariene beschermde gebieden enzovoort. Binnen de ruimtelijke ordening moet het recht op vissen wel vrijwaard blijven. Een extra mogelijke dimensie voor de vissers ligt in het monitoren van de vervuiling en het opvolgen van een eventuele impact van klimaatverandering.

Een aantal visvaartuigen zouden multifunctioneel ingezet kunnen worden voor toeristische of educatieve doeleinden in bepaalde periodes van het jaar. Bijvoorbeeld, het multifunctioneel gebruik van kleinere visvaartuigen voor toeristische of educatieve doeleinden in bepaalde periodes van het jaar, daguitstappen op de zee met genodigden (toeristen, duikers, hengelaars - met of zonder gebruik van quota - , vervoer van goederen, veerpontfunctie,...), het laten bezoeken van de vaartuigen in havens voor educatieve doeleinden enzovoort

Kennisbasis voor het beleid

Een goede communicatie van kennis tussen wetenschappers, belanghebbende en beleidsmakers partijen is van cruciaal belang. In dat opzicht benadrukt de Raad het belang van de inbreng van ervaring en kennis van vissers. Dat laatste kan samen genomen worden met een evaluatie en herziening van de huidige manier van dataverzameling ten behoeve van wetenschap en beleid.

Structuurbeleid en openbare financiële ondersteuning

Een duurzame ontwikkeling van de sector dient met het structuurbeleid verder gestimuleerd te worden. Dat betekent echter ook vervangingsnieuwbouw in de toekomst opnieuw mogelijk moet worden. Ook een gerichte ondersteuning aan starters/jonge reders of aquacultuurproducenten moet volgens de Raad voorzien worden.

De externe dimensie

De Raad meent dat de overeenkomsten rond visserijrechten van de EU met ontwikkelingslanden en de bijbehorende ondersteuning, vooral dient afgestemd te worden op de lokale voedselbevoorrading en het lokale milieubeheer.

Aquacultuur

Aquacultuur kan een grotere rol te spelen in de eigen (EU-) bevoorrading maar dient hierbij aan dezelfde voorwaarden te voldoen als de door de EU-vloot gevangen producten.